

ג. כא ע"ב: "ת"ר מצות חנוכה" – "בהלל והודאה"

כיצד מהדרין?

1. תוספות כא ע"ב

והמהדרין מן המהדרין - נראה לר"י דב"ש וב"ה לא קיימי אלא אנר איש וביתו שכן יש יותר הידור דאיכא היכרא כשמוסיף והולך או מחסר שהוא כנגד ימים הנכנסים או היוצאים אבל אם עושה נר לכל אחד אפי' יוסיף מכאן ואילך ליכא היכרא שיסברו שכן יש בני אדם בבית.

2. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד

[א] כמה נרות הוא מדליק בחנוכה, מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד בין שהיו אנשי הבית מרובין בין שלא היה בו אלא אדם אחד, והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים, והמהדר יתר על זה ועושה מצוה מן המובחר מדליק נר לכל אחד ואחד בלילה הראשון ומוסיף והולך בכל לילה ולילה נר אחד.

[ב] כיצד הרי שהיו אנשי הבית עשרה, בלילה הראשון מדליק עשרה נרות ובליל שני עשרים ובליל שלישי שלשים עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונים נרות.

[ג] מנהג פשוט בכל ערינו בספרד שיהיו כל אנשי הבית מדליקין נר אחד בלילה הראשון ומוסיפין והולכין נר בכל לילה ולילה עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונה נרות בין שהיו אנשי הבית מרובים בין שהיה אדם אחד.

3. שולחן ערוך אורח חיים תרעא, ב

כמה נרות מדליק? בלילה הראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה, עד שבליל אחרון יהיו שמונה. ואפילו אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר.

הגה: ויש אומרים דכל אחד מבני הבית ידליק (רמב"ם), וכן המנהג פשוט. ויזהרו לתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד כדי שיהא הכר כמה נרות מדליקין (מהר"א מפראג).

מאי חנוכה?

4. בבלי עבודה זרה ח ע"א

מתני'. ואלו אידיהן של עובדי כוכבים: קלנדא, וסטרנורא...

גמ'. אמר רב חנן בר רבא: קלנדא - ח' ימים אחר תקופה, סטרנורא - ח' ימים לפני תקופה, וסימנך: אחר וקדם צרתני וגו' (תהלים קלט, ה). ת"ר: לפי שראה אדם הראשון יום שמתמעט והולך, אמר: אוי לי, שמא בשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, עמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה], כיון שראה תקופת טבת וראה יום שמאריך והולך, אמר: מנהגו של עולם הוא, הלך ועשה שמונה ימים טובים, לשנה האחרת עשאן לאלו ולאלו ימים טובים, הוא קבעם לשם שמים, והם קבעום לשם עבודת כוכבים.

5. מהרש"א חידושי אגדות כא ע"ב

ונראה לפרש דנקרא חנוכה ע"ש חנוכת המזבח כדאמרי' בפרק ר' ישמעאל דבית חשמונאי גנזו אבני מזבח ששקצו אנשי עו"ג לע"ז והוצרכו לבנות מזבח חדש ולכך נקרא חנוכה ולא קאמר הכא מאי חנוכה אלא מאיזה נס קבעו אותו והדליק בו נרות גם לפי מדרש ב"ר שמלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסליו ולא חנוכהו עד ר"ח ניסן ושב ונולדו האבות והקב"ה שילם לו בימי מתתיהו כו' היינו נמי שהיה כמ"ש ששילם לו להיות ביום חינוך המזבח ע"י מתתיהו ששקצו אנשי עו"ג מזבח הישן:

6. חגי ב, יח

שימו נא לבבכם מן היום הזה ומעלה מיום עשרים וארבעה לתשיעי למן היום אשר יסד היכל ה' שימו לבבכם.

7. ספר מקבים ב (שוורץ)

א, ט: ועתה (כתבנו אליכם) כדי שתחגגו את ימי חג הסוכות של חודש כסליו של שנת 148.

א, יח-כב: מאחר שאנחנו עומדים לחגוג בעשרים וחמישה בכסלו את טיהור המקדש, חשבנו שמן ההכרח להבהיר (זאת) לכם – כדי שגם אתם תחגגוהו כימי (חג) הסוכות והאש בזמן שנחמיה, לאחר שבנה את המקדש ואת המזבח, הביא קרבנות. שהרי כאשר באו אבותינו לארץ הפרסית, הכוהנים היראים דאז לקחו מאש המזבח ובחשאי החביאו אותה בחלל של בור יבש, ובו הפקידוה בביטחון באופן שהמקום היה בלתי-ידוע לכול. אחרי שחלפו די שנים, כפי שחשב האלוהים, שיגר נחמיה – שנשלח על ידי מלך פרס – את צאצאי הכוהנים שהחביאוה, כדי (להביא) את האש. כאשר הם הבהירו (לו), שהם באמת לא מצאו אש, כי אם מים סמיכים, הוא ציווה אותם לשאבם ולהביאם. וכאשר הובאו הדברים השייכים לקרבנות, ציווה נחמיה על הכוהנים לשפוך מים על העצים ועל הדברים המונחים עליהם. וכאשר נעשה הדבר ועבר זמן-מה, והשמש – שקודם לכן הייתה מכוסה בעננים – הפציעה וזרחה, פרצה אש גדולה, כך שהתפלאו כולם.

א, לו: ואנשי נחמיה כינו אותו 'נפתר' (νεφθαρ), אשר תרגומו 'טיהור' (καθαρισμός), אך בפי הרבים הוא קרוי 'נפתא' (νάφθα).

י, ה-ח: וקרה שביום אשר בו חולל המקדש בידי הגויים, ביום ההוא היה גם טיהור ההיכל, ביום עשרים וחמישה בחודש ההוא, הוא כסלו. ובשמחה הם חגגו שמונה ימים באורח של (חג) הסוכות, בזכרם שלפני זמן קצר הם עשו את חג הסוכות כשהם רועים במערות כדרך החיות. לכן, בהחזיקם מטות וענפים רעננים וגם (כפות) תמרים, הם העלו מזמורים למי שהצליח את דרכם לטיהור מקומו. והם קבעו, בצו משותף ובהחלטה לכל עם היהודים, לחגוג את הימים האלה שנה בשנה.

8. יוספוס פלביוס, קדמוניות היהודים יב, ז, ז (324 – 325)

וגדולה כל-כך היתה חדותם על חידוש מנהגיהם, שניתנה להם הרשות לאחר זמן רב, בלי שציפו לכך, לעבוד את אלוהיהם, עד שחוקקו חוק לדורות אחריהם לחוג את חידוש העבודה במקדש במשך שמונה ימים. ומאותו זמן ועד היום הננו חוגגים את החג וקוראים לו (חג) האורים (φῶτα). ונראה לי שנתנו את הכינוי הזה לחג, משום שאותה הזכות (לעבוד את אלוהינו) הופיעה לנו בלי שקיוונו לה.